

Julkortsverkstadens skörd

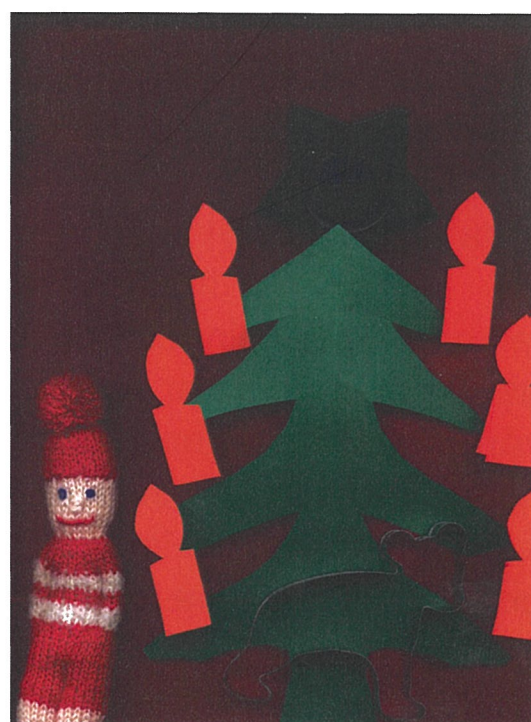
Mer information om julkorten på sidan 19.

Julkort: Irja Harjumaaskola.

Julkort: Pirjo Aflecht.

Julkort: Kaisa Romppainen.

KÄNSELSPRÖTET

Nr 4 ♦ 2012

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Julkorten berättar

CI-veckoslutet erbjöd
kraft och kamratstöd

Innehåll

Ledaren: Kamratstöd och ungdomsverksamhet.....	3
Hälsningar från höstmötet.....	4
Ingas hälsning.....	6
Tack för ett oförglömligt år!.....	7
CI-veckoslutet erbjöd kraft och kamratstöd.....	8
Fakta: cochleaimplantat i siffror.....	10
Ny DVD: Musical perception of a Deafblind Cochlear Implant User....	11
Vad händer och sker i de andra nordiska länderna?.....	12
Projektet AKSE drog igång i Birkaland.....	14
Julkorten berättar.....	16
Bakre omslaget: Julkortsverkstadens skörd.....	20

Bild på det främre omslaget: Ledningsgruppen Kai Leinonen, Pirkko Lieko, Ritva Rouvinen och Risto Hoikkanen önskar alla Käselsprötets läsare en God Jul och ett Gott Nytt År 2013. Bild: Kalle Kiviniemi.

Käselsprötet 1/2013 utkommer vecka 13.

KÄSELSPRÖTET

ISSN 1797-8777

Utgivare
Föreningen Finlands
Dövblinda rf.

Layout
Katriina Ekola

Redaktören
Chefredaktör Katriina Ekola,
tel. 040 753 2026, e-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Redaktionsråd
Esko Jäntti (ordförande),
Aarne Pirkola, Ari Suutarla,
Jaakko Evonen (sekr) och
Katriina Ekola.

Tidningen utkommer
4 gånger om året med
storskrift.

Översättning från finska
Maria Punnonen / Mingela,
Pekkolantie 26,
59210 Melkonie, fi.
tel. 040 5831080.

**Abonemang och adres-
sändring**
Föreningen Finlands Dövblinda
rf, PB 40, 00030 Iiris
Tel. 040 778 0299, e-post:
kuurosokeat@kuurosokeat.fi.

Redaktionen förbehåller sig
rätten att använda tidningens
artiklar också på föreningens
webbsidor.

Internet
<http://www.kuurosokeat.fi>

Kamratstöd och ungdomsverksamhet

Ungdomarnas välbefinnande, marginalisering och sysselsättning har varit ett ofta förekommande samtalsämne i medierna. Det är en utmaning att hitta nya metoder för att skapa intressanta och stimulerande aktiviteter för ungdomar. Ungdomsforum, aktivitetsverkstäder och internationell verksamhet har visat sig vara fungerande arbetsformer.

Åren 2009-2011 studerade jag till ungdoms- och fritidsinstruktör vid sidan av arbetet. Främst jobbar jag med föreningens läger och klubbar samt med att utveckla ungdomsverksamheten. Genom arbetet har jag blivit bekant med våra unga kunder och lärt mig många saker just av dem. En del av de ungdomar som omfattas av vår verksamhet går sin egen väg, andra söker sin identitet och några behöver hjälp.

Vår förening fungerar som en mötesplats där man kan få sakkunnig kunskap och hjälp samt stimulerande upplevelser. Våra kunder har möjlighet att få rehabilitering och att åka på läger samt att delta i stimulerande aktiviteter och vara med i

klubbar där de får träffa andra dövblinda. För att vi bättre ska kunna nå även de unga borde vi utföra fler kundenkäter, planera bättre och intensifiera marknadsföringen.

Genom att engagera de unga i verksamheten, bl.a. som ledare för klubbar och läger samt som styrelsemedlemmar, får vår förening nya aktiva medlemmar. Genom att vi jobbar tillsammans ökar kännedomen om dövblindhet. Genom kamratstödet kan ungdomarna finna sin plats och hitta sin identitet. Därigenom förbättras de dövblindas ungas framtid och sysselsättningsmöjligheter.

De dövblinda och synhörselskadda är ju de främsta experterna på dövblindhet. När de deltar i föreningens tillställningar skapar de själva ett värdefullt nätverk för kamratstöd för andra dövblinda. Enligt min mening är kamratstödet är en av de viktigaste bitarna i vår förenings verksamhet.

Med samarbetshälsningar

Sanna Tuomaala

ungdoms- och föreningsinstruktör ♦

Hälsningar från höstmötet

Text och bild: Katriina Ekola

Föreningen Finlands Dövblinda rf:s stadgeenliga höstmöte hölls på Naantali Spa i Nådendal 24–25 november.

Innan det formella mötet inleddes frambar stadsstyrelsens ordförande **Markku Tuuna** stadens hälsning till mötesdeltagarna och önskade alla varmt välkomna till Nådendal, som fyller 570 år nästa år.

Efter stadens hälsning utdelades utmärkelserna Årets medlem 2012 och Årets medarbetare 2012, Föreningen Finlands Dövblinda rf:s hedersdiplom samt Synskadades Centralförbund rf:s förtjänsttecken.

Till Årets medlem 2012 utsågs **Milla Päiväniemi** från Tammerfors. Enligt styrelsens motiveringar är "Milla Päiväniemi bl.a. aktiv, inspirerande och skapar på ett föredömligt sätt även samarbete med aktörer utanför den egna föreningen. Milla slår vakt om den dövblinda kulturen och arbetar flitigt för att främja den."

Till Årets medarbetare valdes Tammerfors distriktssekreterare **Marjatta**

Puromäki. I motiveringarna nämns bl.a. att Marjatta är "en mångkunnig professionell distriktssekreterare, hon övervakar kundernas rättigheter, är en god samarbetspartner och skicklig på att skapa nätverk."

Finlands Dövblinda rf:s hedersdiplom tilldelades **Marita Autio, Elsi Kauppinen, Simo Liimatainen** och **Päivi Suontakanen**. Marita Autio belönades för sitt långvariga arbete med att sköta Tammerfors dövblindas klubbs konton och kaffeservering. Hon har också fungerat som vice klubbledare. Elsi Kauppinen har under många år mycket aktivt och alert deltagit i stimulerande aktiviteter i Uleåborg samt i Föreningen Finlands Dövblinda rf:s möten, kurser och läger. Simo Liimatainen har under lång tid deltagit i Föreningen Finlands Dövblinda rf:s verksamhet i Mellersta Finland. Han har också varit till uppmuntran för andra dövblinda med sin okuvliga, positiva och aktiva livsinställning. Päivi Suontakanen fick motta ett hedersdiplom för sitt förtjänstfulla frivilligarbete i bibelgruppen på Aktivitetscentret för Dövblinda under många år.

Synskadades Centralförbund rf delade ut förtjänsttecken också i år. Förtjänsttecken i silver för 20 års arbete bland de dövblinda fick **Kirsti Koponen**, distriktssekreterare i Kouvola. Förtjänsttecken i brons för 10 års arbete fick huvudbokförare **Sirkka Antinmaa** från Tammerfors, projektchef **Merja Kovanen** från Tammerfors, distriktssekreteraren i Kuopio, **Päivi Ojanperä**, samt dövblindkonsulent **Sari Saarenketo** från Muurame.

Föreningens ordförande **Seppo Jurvanen** öppnade det formella mötet. Närvarande var 65 röstberättigade medlemmar samt anhörigmedlemmar, tolkar, assistenter och föreningens anställda.

Till mötesordförande valdes **Merja Kaarnaoja** och till sekreterare **Heikki Majava**. Till rösträknare valdes anhörigmedlem **Jan Korsback**, distriktsekreterare **Melisa Lappi**, anhörigmedlem **Risto Lepistö** samt distriktschef **Ritva Rouvinen**. Till protokolljusterare valdes **Seija Holmila** och **Veera Laukkarinen**.

I år var det höstmötets uppgift att välja tre nya medlemmar till styrelsen istället för de avgående **Esko Jäntti, Sanna Paasonen** och **Riku Vir-**

Päivi Suontakanen och Simo Liimatainen, glada mottagare av hedersdiplom, befann sig på ort och ställe i Nådendal.

tanen. Milla Päiväniemi hade avgått från styrelsen då hon blev vikarie för ledaren för Toimintapäivät i Tammerfors i slutet av november. Hennes begäran om utträde ur styrelsen hade inkommit efter det att materialet för höstmötet hade sänts ut, så en ny medlem i hennes ställe väljs först vid vårmötet nästa år.

Efter omröstning valdes Sanna Paasonen från St. Michel, Riku Virtanen från Åbo samt **Paula Valminen** från Björneborg in i styrelsen. **Tuula Hartikainen** från Varkaus och **Aarne Pirkola** från Esbo fortsätter i styrelsen. Ordförande Seppo Jurvanen från Villmanstrand fortsätter som ordförande.

Höstmötet godkände budgeten för år 2013. Höstmötet godkände efter omröstning styrelsens förslag gällande hur ofta Kuurosokeiden Uutislehti utkommer. Enligt förslaget ska Uutislehti utkomma 40–42 gånger per år. Uutislehti ges inte ut i teckenspråkig version. Man beslöt att förslaget skrivs in i verksamhetsplanen för år 2013, och inga andra ändringar gjordes.

Efter mötet redogjorde informationsavdelningen för sin verksamhet och svarade på föreningsmedlemmarnas frågor.

Naantali Spa erbjöd en julig och lyxig omgivning för mötet. På lördag efter mötets slut kunde mötesdeltagarna använda sig av spa och bastuavdelning. Efter en läcker julemiddag och kaffe med trevligt umgänge öppnades parketten för ivriga dansare. En tremannaorkester stod för musiken.

Ingas hälsning

Hej Käselsprötets läsare!

Jag hoppas du tar det lugnt i jul, egentligen borde vi var och en njuta av julefrid. Affärerna vill att vi skall slösa, men tänk på hur mycket vi kan göra med händerna och kanske bara vara tillsammans och njuta av gemenskap.

Du håller en intressant tidning i din hand. **Sanna Tuomaala** skriver om att aktivera ungdomarna med i vår verksamhet. **Jaakko Evonen** berättar om sina erfarenheter av CI veckoslutsträffen, ett veckoslut med mycket intressant program. **Sanna Paasonen** har samlat ihop nyheter i Norden, det roligt att läsa om vad som händer i våra grannländer.

Katriina Ekola har jobbat i föreningen under tiden som **Tuija Wetterstrand** har haft alterneringsledigt. Vi tackar Katriina för väl utfört arbete och önskar Tuija välkommen tillbaka.

Jag vill önska er alla en riktigt God Jul och Gott Nytt År!

Inga ♦

Tack för ett oförglömligt år!

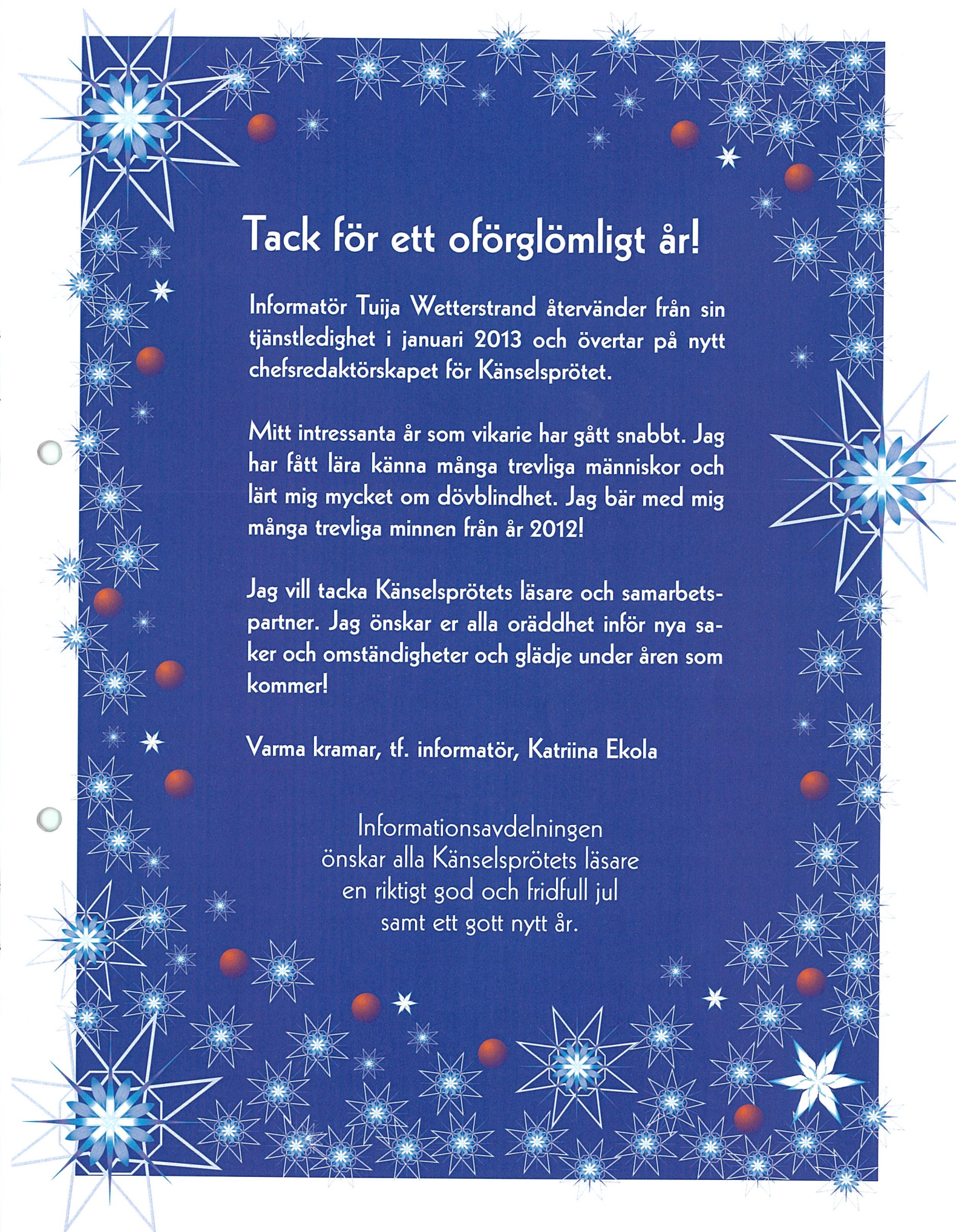
Informatör Tuija Wetterstrand återvänder från sin tjänstledighet i januari 2013 och övertar på nytt chefsredaktörskapet för Käselsprötet.

Mitt intressanta år som vikarie har gått snabbt. Jag har fått lära känna många trevliga människor och lärt mig mycket om dövblindhet. Jag bär med mig många trevliga minnen från år 2012!

Jag vill tacka Käselsprötets läsare och samarbetspartner. Jag önskar er alla oräddhet inför nya saker och omständigheter och glädje under åren som kommer!

Varma kramar, tf. informatör, Katriina Ekola

Informationsavdelningen
önskar alla Käselsprötets läsare
en riktigt god och fridfull jul
samt ett gott nytt år.

CI-veckoslutet erbjöd kraft och kamratstöd

Text och bild: Jaakko Evonen

På Turun Kristillinen opisto i Åbo ordnades 14–16.9.2012 ett CI-veckoslut. Deltagarna bestod både av användare av cochleaimplantat och av andra intresserade. På programmet stod föreläsningar av sakkunniga och diskussioner om upplevelsen av världen genom cochleaimplantat. Med fanns också representanter för Cochlear och Med-EL, som presenterade de senaste nyheterna gällande cochleaimplantat.

Russ Palmers och **Riitta Lahtinens** anförande handlade om sociala snabbesked och om att höra med hjälp av implantat. Russ och Riitta har tillsammans utvecklat olika sociala snabbesked som de använder t.ex. om det är mycket buller i omgivningen. De konstaterade att dessa besked är till hjälp i sociala situationer, eftersom man snabbt kan förmedla ett meddelande via känselsinnet. I samband med föreläsningen fick åhörarna också göra praktiska övningar tillsammans med bänkgannen genom att rita olika sociala snabbesked på kroppen.

Russ berättade om sina erfarenheter av att lyssna på musik med implantat. Han konstaterade att musiken nu med två implantat är en mycket större njutning än då han ännu använde hörapparater. Enligt honom hörs de höga frekvenserna nu bättre än förut, och de olika ljuden framträder klarare.

Efter föredraget framförde Russ och hans tolk **Juha Sarkkola** musikstycken som Russ komponerat, bl.a. "Come Back to Me" och "Deafblind Blues". Stämningen i salen var varm och elektrisk, något som man kunde uppfatta också hos de leende artisterna.

Sjukhusfysiker **Esa Ojala** från hörcentralen vid ÅUCS höll en föreläsning om hur örat och cochleaimplantatet fungerar. Han berättade också om skillnaderna mellan att höra akustiskt och med implantat samt om hur man justerar ett implantat. Dessutom presenterade han ett speciellt datorprogram som spelar in tal via en

Russ Palmer och Juha Sarkkola underhöll publiken.

mikrofon och visar det som grafiska figurer på skärmen.

Skillnaden mellan normalt hörande och implantathörande är enligt Ojala den att det i normalhörandet finns fler frekvenser än i implantathörandet. Han berättade också om hörselbevarande kirurgi. Då justeras hörapparaten så att den återger basfrekvenserna och implantatet återger diskantfrekvenserna.

Ojala konstaterade att viktiga faktorer då man justerar implantatet är lämpliga tröskelvärden och ljudstyrkor för olika frekvenskanaler. Det kan ta tid att vänja sig vid inställningarna, så

det gamla programmet kan vid behov bevaras.

Dr **Heidi Olze** från Berlin hade kommit för att berätta om en undersökning som gjorts i Tyskland, där man utredde äldre personers erfarenheter av behandling med cochleaimplantat. Enligt henne opereras i Tyskland i nuläget ca 2 000 CI-patienter per år, och praxis är att barnen får implantat i båda öronen. Då det gäller vuxna är dubbla implantat en mer komplicerad affär, och kräver noggrannare utredning om den enskilda patientens bakgrund.

I själva undersökningen deltog 55 patienter. Undersökningen visade att

de äldre patienternas livskvalitet och välbefinnande hade ökat sedan de fått implantatet. Detta beror på ökad förmåga att höra och förstå tal. Det framgick också att tinnitus, stress och depression hade minskat i och med cochleaimplantat-operationen.

På programmet stod också gruppdiskussioner, där man gick igenom erfarenheter av implantat och utbytte tankar. Varje grupp presenterade till sist ett sammandrag över diskussionen i gruppen för den övriga publiken i föreläsningssalen.

Det konstaterades att CI-veckoslut är viktiga – där får bl.a. de anhöriga information om implantatvärlden. Det kom fram att en del av användarna ansåg att hjälpmedlet hade styrkt identiteten och att man gärna dekorerar sitt hjälpmedel. Implantatet kan enligt diskussionsgrupperna underlätta livet både i vardagen och i arbetet. Man är inte rädd för att höra fel, utan vågar också skratta åt sina misstag. Å andra sidan kan tinnitus och den kommande implantatoperationen göra att man är nervös för att låta operera sig, framgick det av gruppernas sammandrag.

Jag upplevde veckoslutet som överlag mycket trevligt och avslappnat. Jag hoppas att motsvarande tillfäl-

len ordnas även i fortsättningen, eftersom föreläsningar och kamratstöd är en bra kombination då man ska bekanta sig med implantatvärden. ♦

Fakta: cochleaimplantat i siffror

Text: Milla Päiväniemi

I dag använder ca 250 000 personer i världen cochleaimplantat.

I de nordiska länderna bor ca 6 100 brukare av cochleaimplantat, av dem är ca 1 400 (1987-2012) * bilaterala, dvs. har implantat i båda öronen.

I Finland utförs cochleaimplantatoperationer av universitetssjukhusen i Helsingfors, Åbo, Tammerfors, Uleåborg och Kuopio. Allt som allt hade 928 CI-operationer gjorts fram till slutet av maj 2012. Flest implantat i båda öronen hade inopererats i Tammerfors och Helsingfors.

*Det angivna antalet cochleaimplantat världsvitt och i de nordiska länderna grundar sig på marknadsuppgifter givna av Cochlear Nordic AB i Norden. ♦

Ny DVD: Musical perception of a Deafblind Cochlear Implant User

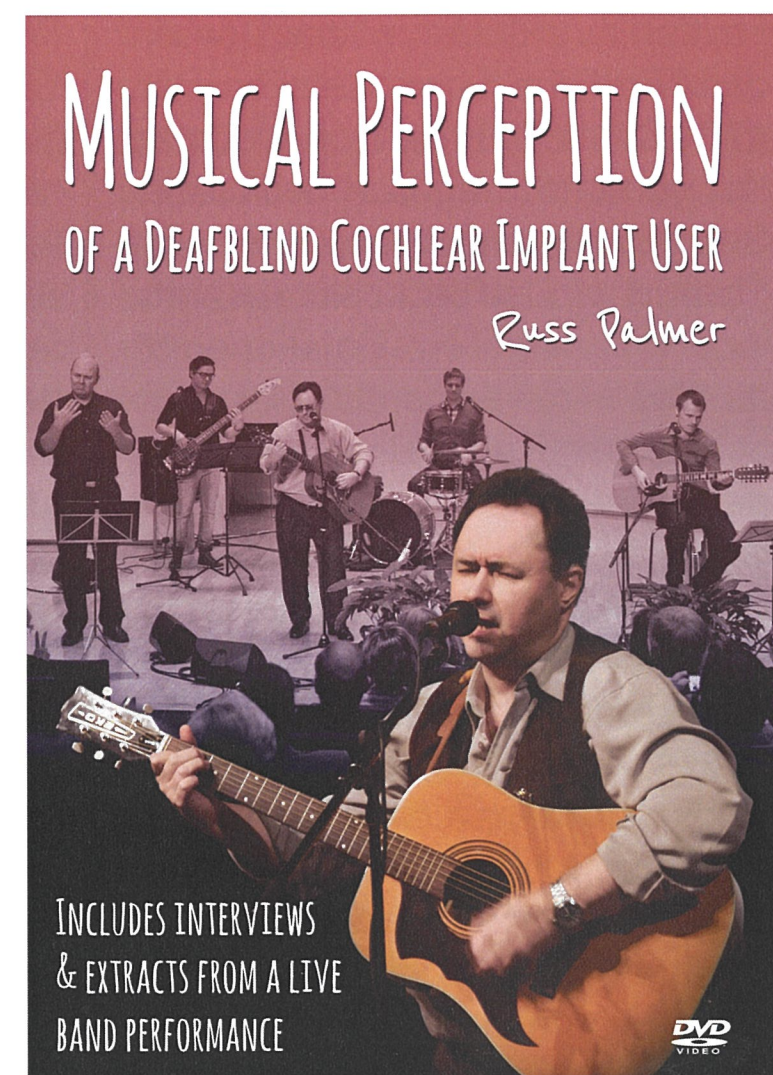
Musikterapeut och musiker **Russ Palmer** har producerat DVD:n Musical perception of a deafblind cochlear implant user. DVD:n är på engelska.

Den en timme långa dokumentären innehåller intervjuer och musikstycken som spelades in senaste februari vid en konsert i Finlandiahuset.

DVD:n passar bra för alla som är intresserade att veta mera om de utmaningar som synhörselskadan orsakar någon som spelar i ett band och tar emot musik med cochleaimplantat.

DVD:n kostar 20 euro plus portokostnader (2 euro).

Beställningar och förfrågningar kan göras på adress:
riitta.lahtinen@kolumbus.fi.

Vad händer och sker i de andra nordiska länderna?

Text: Sanna Paasonen

I mitten av oktober möttes Dövblindas Nordiska Samarbetskommitté (DBNSK) i Danmarks huvudstad, Köpenhamn. Jag och ordförande **Seppo Jurvanen** representerade Finland. Under veckoslutet samtalande vi förutom om situationen för de dövblinda i de nordiska länderna också om bl.a. andra samarbetspartner, exempelvis om problemen inom styrelsen för Europeiska Dövblindunionen (EDBU). Vi dövblinda är mycket väl medvetna om att engagemang i samhället och i olika förtroendeuppdrag är beroende av beklagligt många olika faktorer, så som ekonomiskt stöd, assistenter, tolkningstjänster och förmågan att använda hjälpmedel. I Finland har de dövblinda det bättre än i andra länder på många fronter, men ännu finns det utrymme för många förbättringar. Av den orsaken firar vi just nu temaåret för tillgänglighet. Många av er vill säkert veta vad som är på gång i de övriga nordiska länderna.

Nytt namn för Island

Förra året bytte föreningen för dövblinda på Island, som sorterar under Islands blindas förening (Blindrafélagid), namn till Föreningen för Synhørselskadade Violen (Fjóla – félag fólks með samþætta sjón- og heyrnarskerðingu). På isländska är namnet på violblomman också ett kvinnonamn, *Fjola*. Bland de isländska dövblinda levde en mycket aktad och stark kvinna som hette Fjola, och man ville hedra hennes minne genom att byta namn på föreningen. Bakom namnbytet ligger också den såkallade isländska identitetskrisen. Många av föreningens medlemmar kallar sig själva hellre synhørselskadade än dövblinda (daufblindra). I isländskan anspeglar ordets första led på någonting som är defekt. Även i Finland har en omfattande diskussion förts om användningen av termerna synhørselskadad (kuulonäkövammaisen) och dövblind (kuurosokea), närmast om i vilka sammanhang vilken term ska användas. I Sverige används också underordnade begrepp, så

som "person med en kombination av funktionsnedsättningar syn och hörsel".

Föreningarna i Norge går ihop?

Enligt Norges representant, ordföranden för FNDB, **Geir Jensen**, är Norges två föreningar på väg att närma sig varandra. Han ställde sig öppen inför att de kanske inom en nära framtid igen skulle ha en gemensam organisation. På grund av skillnader i synsätt verkar i Norge för tillfället två separata organisationer: Föreningen Norges dövblinde (FNDB) och Landsförbundet för kombinerat Syns og Hørselshemmede/Døvblinde (LSHDB).

Tolktjänsten förnyas i Sverige

Hittills har kommunerna, dvs. socialmyndigheterna, betalat tolktjänsterna för förtroendevalda och personer i arbetslivet direkt till en gemensam stiftelse för handikapporganisationerna som grundades på 1990-talet. Inom stiftelsen fick de organisationer som använde tolktjänster, t.ex. Sveriges Dövas Riksförbund och Förbundet Sveriges Dövblinda, sinsemellan komma överens om hur tolktjänsten skulle förverkligas. Detta möjliggjorde att man kunde beakta tolktjänstens

brukares individuella behov och följa upp tolktjänstens kvalitet. Socialmyndigheterna har beslutat att upphöra med den direkta finansieringen och har börjat konkurrensutsetta de firmor som erbjuder tolktjänster. Det är meningen att det nya systemet ska tas i bruk i januari 2013. Osäkerheten om tolktjänstens framtid har bekymrat svenska förtroendevalda och personer i arbetslivet, de undrar genom vem och på vilket sätt de i fortsättningen ska få tolkar. I Finland har konkurrensutsättning av serviceproducenterna den senaste tiden varit en mycket vanlig verksamhetsmodell. Till exempel överfördes ansvaret för att anordna tolktjänsten för ett par år sedan från kommunerna till FPA, och i och med flyttningen konkurrensutsattes tolkningsfirmorna till en viss beställningsordning.

I Sverige inleddes nyligen också ett halvannat år långt samarbetsprojekt, inom vilket man utbildar hemserviceledare så att de ska bli medvetna om synhørselskador. Den korta kompletterande utbildningen förverkligas med hjälp av utomstående sakkunniga vid en folkhögskola i Södertälje. Utbildningens syfte är att handleda instruktörerna i de synhørselskadade kundernas specialbehov, som t.ex.

god belysning i hemmet och fungerande hörapparater. Hos mig väcktes frågan om man i Finland också har använt boendekommunernas heminstruktörer i vardagens sysslor, och om de har varit till konkret hjälp?

Jubileumsår i Danmark

Danmarks förening för dövblinda firar sin 25-åriga existens. Huvudfesten gick av stapeln på sensommaren. För att fira jubileumsåret har två nya verk getts ut: "103 Haptic Signals" (103 haptiska signaler, fritt översatt) och föreningens 25-års historik. Det förstnämnda verket innehåller rikligt med haptiser, t.ex. färger och beskrivningar av känslor.

Danskarna har för hand tillverkat ett nytt brädspel, som beskriver de dövblindas liv. Spelet liknar Monopol, och på korten finns hänvisningar till de dövblindas liv. Om spelaren t.ex. får ett negativt tolktjänstbeslut måste han eller hon gå bakåt och vid positiva saker får spelaren flytta framåt. På så sätt lär sig spelaren att förstå hurudant de dövblindas liv verkligen är.

Nästa år står Norge värd för DBNSK:s möte. ♦

Projektet AKSE drog igång i Birkaland

Text: Merja Kovanen, bild: Pentti Pietiläinen

Målsättningen med Aktiivinen seniori -projekt (projektet Aktiv senior) som inletts i Tammerfors (RAY 2012–2014 (2015)) är att sammanställa en lämplig mätaruppsättning för att mäta funktionsförmågan hos döva och dövblinda äldre personer. Mätarna kan i fortsättningen användas då man överväger och bedömer äldre personers sociala välbefinnande, boendelösningar och tjänster.

Tammerfors har två ganska stora dövas samfund, Tampereen Viittomakieliset ry (Tammerfors teckenspråkiga förening, på finska) och Aktivitetscentret för dövblinda i Hervanta. Projektets andra målsättning är att utveckla de regionala tjänsterna i ett samarbete mellan kunderna, kommunen, församlingen och föreningarna. Det är fråga om en ny arbetsform, och samarbetsparterna är aktivt med. Utvecklingen av de regionala tjäns-

Projektet AKSE:s anställda från vänster: **Päivi Haapasaari, Merja Kovanen och Heli Virintie.**

terna förenar projektets kundkretsar operativt.

Funktionsförmåga innebär att klara sig i vardagen

FPA har på sina sidor definierat funktionsförmåga som en förmåga att klara av vardagens utmaningar. För att klara av olika situationer i och utanför hemmet behöver vi många olika slags kunskap, färdigheter och förmågor. Även sättet på vilket omgivningen är beskaffad och vad som sker där, påverkar hur vi klarar av vardagen. Funktionsförmågan utgör en omfattande helhet, som aldrig kan mätas helt och fullt. Vanligen inriktar sig också olika mätningar och bedömningar på ett visst delområde inom funktionsförmågan, så som vår förmåga att röra

oss eller klara av olika uppgifter i hemmet.

Den allmänna trenden i samhället är att man stöder boendet i hemmet så länge som möjligt med hjälp av olika tjänster och stödåtgärder. Effektiverat serviceboende för handikappade och placering på anstalt är bara andrahands eller sista alternativ för äldreboende. Trenden är i princip bra, men då det gäller döva och dövblinda medför den också risk för ensamhet och isolering. Därför är det viktigt att sätta ihop en mätaruppsättning där man förutom den fysiska funktionsförmågan också bedömer kundens mentala och sociala välbefinnande. Projektet tar i beaktande kundernas språkliga och kulturella utgångsläge då man utvärderar och tillämpar mätaruppsättningen. ♦

Julkorten berättar

Text: Paula Valminen

Bilder: Julkortsverkstadens skörd

Ända sedan jag var barn har julkorten inneburit och skapat en alldeles särskild julstämning. Och trots att det i min själ bor en odödlig liten samlare, så märker jag till min förgävlighet att jag inte längre har kvar barndomens julkort.

Men på garderobshyllan ligger i alla fall en papplåda med julkort som jag har sparat ihop under ett kvartssekel. Jag tar lådan och börjar bläddra igenom dess välbekanta innehåll.

Jag blir alltid rörd av texten på det översta kortet med dess snölandskap:

I skogens bryn
en liten hare vilar
till fjärran gröna sommaren
hans tankar ständigt ilar.

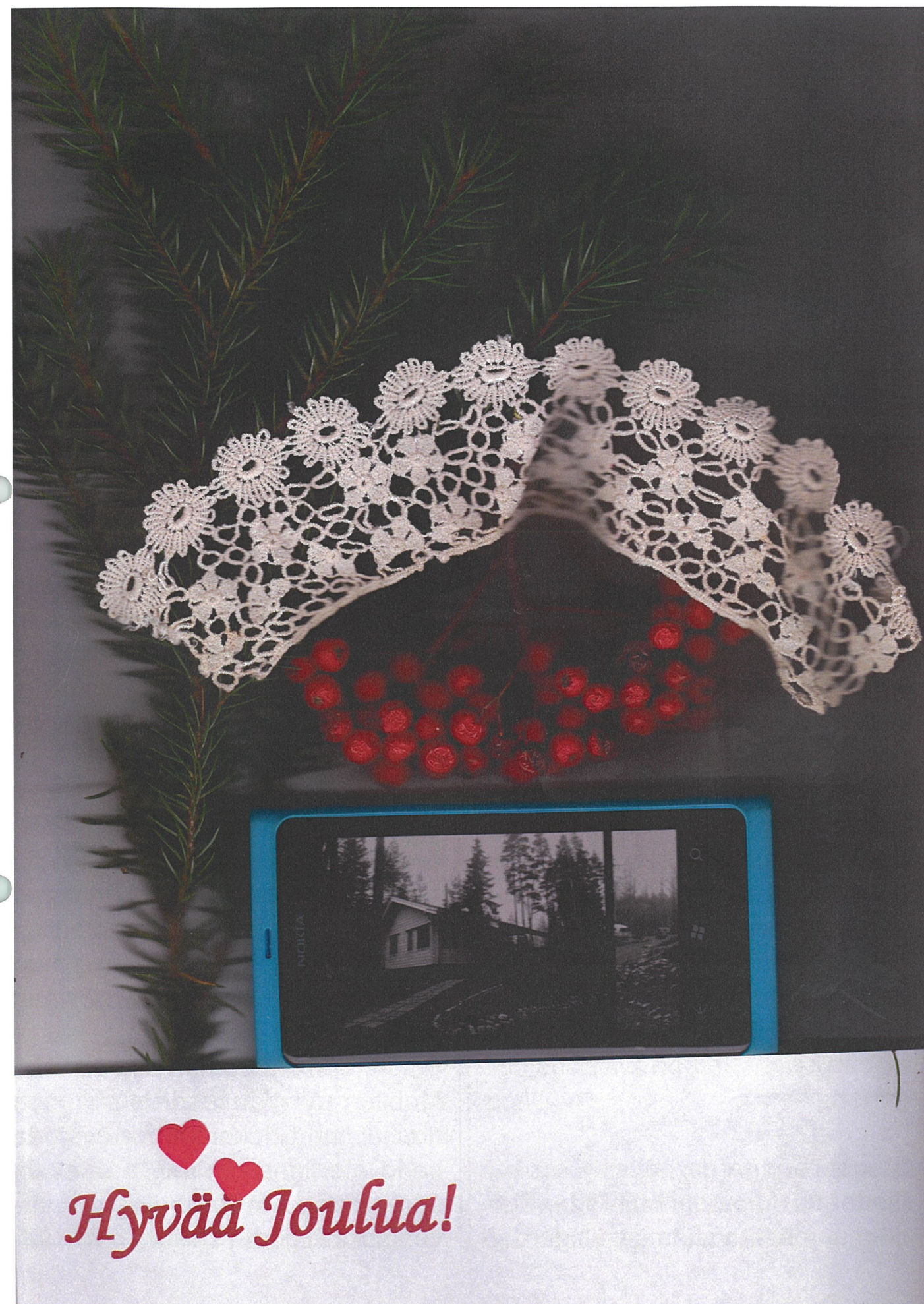
Vintern är kall
träden snötäckta stå
i stjärnornas regn
vakar fåglarna små.

Endast gräset sover
under drivorna kalla
snöflingor vackra
ur skyarna falla. (fritt översatt)

Min systers vackra handstil har efter alla dessa år ännu bevarats på kortets baksida. På baksidan av ett annat kort känner jag igen den likaså välbevarade men sköra och darrande pennföringen: min över 90 år gamla mommo kom ihåg att skicka ett kort till sitt barnbarn som bodde så långt borta.

På bilden ser man en häst som drar en släde och pulsar fram genom ett blådunkelt vinterlandskap. Ekipaget är på väg mot kyrkan som syns i bakgrunden. Hur kunde mommo gissa att jag gillade både hästar och det där motivet? – Nå, det är ju sådana mormödrar är.

Så småningom väcks minnen från skoltiden, hur jag under julfesten med bultande hjärta undrade om jag skulle få något enda julkort. Mitt hjärta hoppade till av glädje då de

Julkort: Väinö Romppainen.

små korten av kusinerna stacks i min av spänning svettiga hand.

Röda tomteluvor skymtade bakom fönstren redan i god tid före jul. Inget under alltså, att de skålmska tomtarnas bestyr blev förevigade på kort. Den trindmagade, vitskägiga julgubben inte att förglömma, som trippade omkring med sina julklappssäckar till och med uppe på hustaken. Eller susade fram i sin släde, dragen av renen med den röda mulen, medan den leende månen följde färden med blicken. Under årens lopp blev korten från släktingar och vänner allt fler och motiven förändrades: små keldjur med lurvig päls och klara ögon dök upp på bilderna till barnens, och varför inte också de vuxnas, stora fröjd.

Småfåglarna var inte heller bortglömda på korten. Kärvar pryder gårdsplanen och man kan nästan höra de små varelsernas kvittrande där de flyger omkring eller burrar upp fjädrarna i det kalla vintervädret. – Som sparvarna på julaftonsmorgonen.

Stugor, herrgårdar och kyrkor har tända ljus i fönstren. Förr i tiden kunde man nästan sluta sig till gårdar-

nas förmögenhet genom att räkna ljusen. Men det finns ingen stuga som är så liten, ingen ljuslåga som är så svag att inte julens budskap alltid skulle vara det samma.

"Av himlens höjd oss kommet är..."
En ängel förkunnade glädjebudskapet för herdarna.

Sådana figurer flyger också omkring på korten i stora skaror. Deras vita vingar nuddar ömt vid oss och tillönskar oss julfrid.

Mina minnen för mig åter tillbaka till skolan och till skolkören. Hur läraren under körövningen skickade bort mig, eftersom jag sjöng falskt. Jag dög inte till skönsjungande medlem i änglakören.

Däremot dög jag till get i julskådespelet. Mamma gjorde horn av papp, som fästes med gummiband på huvudet, och så bräkte jag flitigt mellan mina repliker. Konstigt nog blev jag inte retad efteråt för min roll som get.

Mobiler av glänsande halm och bockar med dekorationer av röda band återfinns på korten som en påminnelse om forna tiders hantverksskicklighet. Liksom om hal-

Julkort: Hilkka Kasurinen.

mens väg från korn ända till himmel. De små halmstjärnorna på granens grenar lotsar mina tankar högt upp till stjärnorna.

Stjärnornas glimmande, från återglansen i de små barnens ögon och till stjärnan i granens topp, når ända upp till den mörka kvällens himland. Många stjärnfall får de hemligaste önskningar att bli sanna, om man bara vågar tro.

Många kort och de minnen som är förknippade med dem har bevarats under åren. Kanske öppnar jag min skattkista igen nästa år.

"Genom himlarymden då sång och änglaton oss nå ." ♦

Julkortsverkstadens skörd

Julkortet i artikeln och på det bakre omslaget är tillverkade i julkortsverkstaden som ordnades i Helsingfors av IT-utbildningen, i samband med de organiserade stimulerande aktiviteterna. Kortet skapades med hjälp av dator och skanner. Material som användes var bl.a. tyg, spetsar, smycken, växter och trädgrenar. De olika materialen placerades på skannerns glasskiva. Den skannade bilden sparades i en fil och skrevs ut på fotopapper som postkort.

Mer information om hur man gör kort får du av IT-instruktörerna på adress: it-koulutus@kuurosokeat.fi.